

Burdoonse mitmehäälsuse jäljed leedu rahvalaulutraditsioonis

Resüme

Daiva Račiunaite-Vyčiniene

Viimase ajani arvati, et burdoon ei ole leedu vokaaltraditsioonile omane. "Bassiga" (st burdooni partiiga) homofoonilise laulmise fikseerimine XX sajandi lõpus Panevežise rajooni Nibragalise külas ärgitas otsima burdoonitraditsiooni olemasolu Leedus. Burdooni elemente on leitud paljudes kollektiivsetes polüfoonilis-homofoonilistes *sutartinės*'tes ning ka mõnes traditsionaalses polüfoonilises *sutartinė*'s. Seniajani on säilinud ka kolmehäälsel laulmise traditsioon, kus kahehäälsel homofoonilist faktuuri toetab alumine burdoonihäääl.

Paljud leedu burdooni näited on seotud homofoonilise mitmehäälsusega või on sellest mõjutatud. Selle poolest erinevad nad lähinaabrite – lätlaste ja valgevenelaste – burdoonsest mitmehäälsusest, mida loetakse iidseks pärandiks. Tundub siiski, et ka leedu burdoonsel mitmehäälsusel on väga vanad juured, millest annavad tunnistust kollektiivsete *sutartinės*'te esitajate kommentaarid.

Mõnel kollektiivsetel polüfoonilis-homofoonilistel *sutartinės*'tel on helijäljendav iseloom (käsikivide sahin, torupilli burdoonitoru undamine). Erilist huvi äratavad *sutartinės*'e tüübi "Buvo dūda Vilniuj" teksti variandid "Buvo dūdoj velnias" ("Torupillis oli kurat"). Need viivad mõttele, et undavat heli tajuti kunagi üleloomulikuna. Samasugusest burdoonitajust annab tunnistust ka rahvapärane terminoloogia, mille uurimine lubab paigutada leedu burdoonse mitmehäälsuse burdooni üldeuroopalikku konteksti.